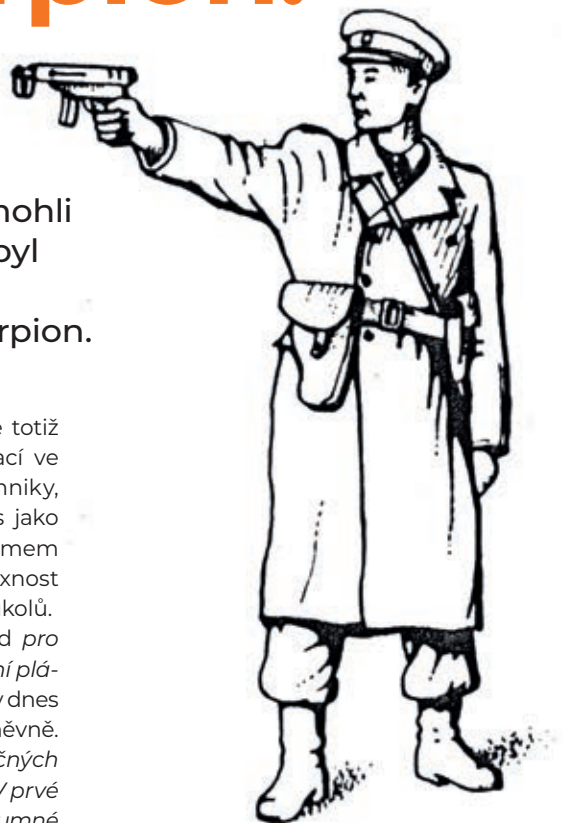

Jak vznikl Škorpion: žádost o vývoj

V prosinci 2021 si příznivci české zbrojní historie mohli připomenout významné jubileum – před 60 lety byl do výzbroje zaveden 7,65mm samopal vz. 61, celosvětově známější pod krycím označením Škorpion.

Jedna z neoriginálnějších tuzemských zbraní je už sice nějakou dobu ve výslužbě, ale ani zdaleka nezmizela ze scény. Zejména po roce 2008 začala ve výhradně samonabíjecí úpravě zaznamenávat takový úspěch na civilním trhu, že když došly zásoby samopalů z odprodeje ozbrojených složek, firmě Czech Small Arms v Jablůnce nad Bečvou se vyplatilo rozběhnout novovýrobu Škorpionů v samonabíjecím i samočinném provedení a ve čtyřech rážích (viz monografie SR v č. 6/2018).

Samopal vz. 61 ve všech podobách má prostě stále spoustu fanoušků – kterým nyní přinášíme dosud nikdy nepublikované informace o tom, jak to vlastně všechno začalo.

Speciální samopal ráže 7,65 mm

Dne 26. září 1958 odeslal náčelník hlavního týlu ministerstva vnitra (MV) pplk. Jan Svoboda na ministerstvo národní obrany (MNO) – velitelství dělostřelectva dopis nadepsaný *Žádost o vývoj speciálního samopalu ráže 7,65 mm*. V jeho úvodu se odvolával na usnesení politického byra ÚV KSČ ze srpna téhož roku a také na jednání, jež podle čísla jednacího proběhlo s Výzkumným dělostřeleckým střediskem (VDS). To byla instituce, která sídlila v Praze a během své existence v letech 1956 až 1960 zadávala a řídila mj. vývoj pěchotních zbraní pro čs. ozbrojené složky.

V Československu bylo už v roce 1952 striktně stanoveno, že veškerý zbrojní materiál pro domácí bezpečnostní složky bude plánovat a materiálně zajišťovat MNO, zatímco dotčeným silovým ministerstvům se ponechávala jen úhrada dodávek. Jinými slovy, když MV chtělo zbraně, muselo požádat MNO. Tentokrát ale vnitro požadovalo zbraň úplně novou, v mnohém atypickou a vyvinutou speciálně pro něj – a odtud odkaz na

usnesení ze srpna 1958. Tehdy se totiž nejvyšší orgán KSČ zabýval situací ve výzkumu a vývoji vojenské techniky, kde už sice nevládl takový chaos jako v první polovině 50. let, ale problémem zůstávaly zdlouhavost a nekomplexnost v důsledku řešení velkého počtu úkolů.

Byro proto schválilo sadu zásad *pro další zlepšení a zabezpečení plnění plánu výzkumu a vývoje*. Některé body dnes svou samozřejmostí působí až úsměvně. Příklad: *Řešení složitých a náročných úkolů provádět ve dvou etapách. V první etapě provést studii, případně výzkumné práce. Po jejím skončení provést ekonomický rozbor, vyhodnotit přínos řešení pro zvýšení bojové schopnosti Československé lidové armády, zpřesnit takticko-technické požadavky, naplánovat pevné, reálné termíny vývoje a stanovit příslušný výrobní závod, který zabezpečí technologičnost výrobku vzhledem ke své výrobní základně.*

Právě na soubor těchto nových pravidel se pplk. Svoboda odvolával. Jeho přípis ovšem velitelství dělostřelectva v první chvíli asi překvapil, neboť k předmětu kdosi rukou přičinil otazník. Žádný div. MV touto cestou žádalo v roce 1959 o vývoj *speciálního samopalu (minimálních rozměrů) pro služební účely*. Zmínka o služebních účelech mimochodem působí poněkud zvláštně; jaké jiné alternativy použití asi mohly připadat v úvahu?

Následoval požadavek přibližných technických dat v této podobě:

- *ráže samopalu ... 7,65 mm*
 - *váha samopalu ... 1–1,2 kg*
 - *délka samopalu se sklopenou ramenní opěrou ... 250 mm*
 - *délka samopalu s odklopenou ramenní opěrou ... 440 mm*
 - *výška samopalu i s pažbičkou ... 150 mm*
 - *účinný dostřel ... 100 m*
 - *2 zásobníky pro 8–10 a 20–25 nábojů*
- Dále je požadována možnost střelby jak*

jednotlivě, tak i dávkami tak, aby tento samopal plnil i funkci pistole, při jednoduchém ovládní zbraně.

Ráže 7,65 mm samozřejmě odkazovala na náboj 7,65 mm Browning, který čs. policie používala už od 20. let a na který byla i tehdy nejpočetnější pistole složek podléhajících ministerstvu vnitra, ČZ vzor 50.

A to bylo vše. Na začátku vývoje samopalu Škorpion tedy stála jedna nepříliš zaplněná strojopisná stránka s hlavičkou ministerstva vnitra, která na velitelství dělostřelectva dorazila 1. října 1958 a do Výzkumného dělostřeleckého střediska o tři dny později.

Politicky nutné!

S ohledem na velice stručné úvodní zadání nepřekvapí, že VDS dostalo za úkol nejdříve probrat s vnitřem jeho takticko-technické požadavky, požadovaný počet zbraní, termíny a technické provedení. Při zachování orientačních technických parametrů z toho vzešlo podstatné upřesnění, které bylo zařazeno do výsledného evidenčního listu pro výzkumné a vývojové úkoly s číslem VD 1410 a názvem *7,65mm speciální samopal*, zkráceně *7,65mm SS*, a s krycím označením Škorpion: